

illusztrációk, remekül válogatottak a fényképek, már az is örömet szerez, ha a könyvet lapozgatva finom papírját simogatjuk. S ez a külcsein egyszerű belbecset őriz. Filológiát művelni, adatokat feltárni az egyik leghálátlanabb vállalkozás, Buda Attila minden elismerést megérdemel áldozatos, hatalmas forrásanyagot mozgósító és értékelő munkájáért. Semmiképp sem kritikai megfontolásból mondom, de Gellért Oszkár emlékezéseit óvatosabban használtam volna, a Nyugatért és a kiadóért oly sokat tett költő emlékei ugyanis némiképp átszíneződtek papírra vetésük idején, s olyan fókú politikai előrelátást tulajdonított magának, amely némi kételkedést kelthet *Kortársaim* és *Egy író élete* című műveinek és levelei kommentárjainak olvasóiban. (*Borda Antikvárium*, 2000)

RÓNAY LÁSZLÓ

JANKOVICS JÓZSEF (SZERK): THE SOPRON COLLECTION OF JESUIT STAGE DESIGNS

A barokk kori díszlet- és jelmezterveket tartalmazó Soproni Jezsuita Díszletkönyv az Országos Színháztörténeti Múzeum és Intézet gyűjteményének értékes darabja. A színház-, művészet- és irodalomtörténetesek kutatási tárgyaként és forrásként szolgáló könyv ma már nem csupán a szűkebb szakma számára hozzáférhető: az Enciklopédia Kiadó 1999-ben adta ki a *The Sopron Collection of Jesuit Stage Designs* című, angol nyelvű kiadványt, amely tartalmazza a Díszletkönyv 115 rajzának színes reprodukcióját, a terveket elemző tanulmányok kíséretében. Marcello Fagiolo olasz professzor a díszlettervek legjellegzetesebb témáit az európai barokk színház és képzőművészet összefüggéseiben elemzi. Knapp Éva a gyűjtemény keletkezésének, rendeltetésének, konkrét színdarabokkal való kapcsolatának kérdéseit vizsgálja. Kilián István a 16-17. századi iskolai színjátszás, elsősorban a magyarországi jezsuita színjátszás fő vonásait foglalja össze. A rajzokat Bardi Terézia részletes leírásai és ikonográfiai magyarázatai kísérik.

A Díszletkönyvre id. Storno Ferenc neves soproni műgyűjtő talált rá 1890-ben. Mai helyére, az Országos Színháztörténeti Múzeum és Intézet tulajdonába 1965-ben került. A gyűjtemény száznál több tollal, tussal és vízfestékekkel készült színes rajza, illetve metszete talán Magyarországon, de mindenképpen Közép-Európa területén készült a 17. század

végén, 18. század elején. A legszínvonalasabb alkotásokat itáliai, esetleg itáliai iskolázottságú osztrák vagy német művészek készítették. A lapokat a 18. század első harmadában gyűjtötték kötetbe, s ez színpadtervekhez felhasználható mintakönyvként szolgálhatott a barokk iskolai színjátszás 18. század végén bekövetkező hanyatlásáig. Egy bejegyzése alapján 1728-ban a soproni jezsuita kollégium tulajdonában volt, ezért kapta később a Soproni Jezsuita Díszletkönyv elnevezést. Nem biztos azonban, hogy valamennyi terv iskolai színdarabhoz kapcsolható: egy részüknek kiemelkedő színvonalú és magas kivitelezési költsége valószínűsíti, hogy azok udvari ünnepekhez és előadásokhoz készültek.

Az ábrázolásokon megjelennek a 17. század végén Európa-szerte elterjedt motívumok. A tervek egy része vallásos darabhoz készült, és közeli rokonságban áll a barokk oltárok felépítésével, szobrainak és festményeinek ikonográfiájával. Számos ábrázolás a korban általánosan elterjedt egyházi iskolai színjátszás műfajában eljárási jezsuita színjátszás elméletéhez és gyakorlatához kapcsolható. A vallásos, történelmi, mitológiai, iskolai témájú darabok megtekintése és főleg előadása a diákoknak olyan közvetlen élményt, értékek átélhető megtapasztalását jelentette, amire Loyolai Szent Ignác és nyomában a jezsuita pedagógia nagy hangsúlyt fektetett.

A barokk színházban, így az iskoladramák előadásában is jelentős szerep jutott a díszleteknek. Általában gyakorlott művészek készítették őket, s a cél a mind tökéletesebb illúzió létrehozása volt. A látványos, mozgalmas, színpadi gépezeteket is használó barokk szcenika a kor világképét jelenítette meg. Az igen szép kivitelezésű könyv révén most lehetővé válik, hogy a díszlettervek kevésbé szem előtt lévő műfaján keresztül pillanthassunk be annak a kornak művészetébe, melyben a színház virágkorát élte és a — látszatokra épülő, érzéki csalódásokkal teli — világ metaforájává vált. (*Enciklopédia Kiadó*, 1999)

LUKÁCS ÁGOTA

SZENT CYPRIANUS MŰVEI Ókeresztény írók 15.

Vanyó László fordításában és bevezetőjével megjelent kötetet a 3. század egyik legjelentősebb, legnagyobb hatású alkotójának írásait, intelmeit tartalmazza. Életének első korszakáról, amikor híres rétorként működött, kevés pontos, megbízható adatunk maradt.